



ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ
TENDERS REVIEW AUTHORITY

Λεωφ. Γρίβα Διγενή 81-83, 2ο όροφο, Τ.Θ. 24820, 1304 Λευκωσία

Τηλ: 22445100, Φαξ: 22445107, Email: tra@aap.gov.cy, Web: www.tra.gov.cy

Προσφυγή Αρ. 38/2017

Μεταξύ:

Π. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΛΙΜΙΤΕΔ

Αιτητών

v.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΩΝ ΛΑΡΝΑΚΑΣ

Αναθέτουσας Αρχής

**Αναθεωρητική Αρχή
Προσφορών**

Έφη Παπαδοπούλου, Πρόεδρος
Λοΐζος Κάππας, Μέλος
Γιώργος Αναστασίου, Μέλος
Δήμος Θωμά, Μέλος

Αιτητές:

Π. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΛΙΜΙΤΕΔ

Αντιπροσωπεύθηκε από τους:

1. Χριστάκη Θ. Χριστάκη, Δικηγόρο
2. Παναγιώτη Νικολαΐδη, Εκπρόσωπο αιτήτριας εταιρείας

Αναθέτουσα Αρχή:

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΩΝ ΛΑΡΝΑΚΑΣ

Αντιπροσωπεύθηκε από τους:

1. Γεώργιο Κουκούνη, Νομικό Σύμβουλο Αναθέτουσας Αρχής
2. Νικόλα Κουκούνη, Δικηγόρο

Ημερομηνία έκδοσης Απόφασης: 23 Μαρτίου, 2018

Α Π Ο Φ Α Σ Η

Αντικείμενο της παρούσας προσφυγής είναι η απόφαση του ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΩΝ ΛΑΡΝΑΚΑΣ («η Αναθέτουσα Αρχή») να ακυρώσει το Διαγωνισμό με αρ. ΣΑΛ 20/2016 και τίτλο *«Παροχή Υπηρεσιών Συμβούλων Μηχανικών για την επίβλεψη και διαχείριση κατασκευαστικών Συμβολαίων του Έργου της Β΄ Φάσης του αποχετευτικού συστήματος Λάρνακας για περίοδο 36 μηνών»*. Η προσφερθείσα από τους Αιτητές προσφορά απορρίφθηκε καθότι κρίθηκε ότι δεν πληρούσε τον όρο 8.2(4) του Μέρους Α των Εγγράφων του Διαγωνισμού, ο οποίος προνοεί ότι *«Κάθε σελίδα των ΠΡΩΤΟΤΥΠΩΝ αντιτύπων που θα περιέχονται στους Υποφακέλους, θα πρέπει να είναι μονογραμμένη από τον Προσφέροντα ή τον Εκπρόσωπο του. Σε περιπτώσεις βιβλιοδετημένων στοιχείων μπορεί να μονογραφηθεί μόνο η πρώτη και η τελευταία σελίδα.»*

Σύμφωνα με τα γεγονότα η Αναθέτουσα Αρχή προχώρησε σε δημοσίευση του Διαγωνισμού στις 11.11.2016 με τελευταία ημερομηνία υποβολής των προσφορών την 29.12.2016. Μεταξύ των προσφορών που υποβλήθηκαν ήταν και η προσφορά των Αιτητών, κατά την αξιολόγηση της οποίας η Επιτροπή Αξιολόγησης στη βάση γνωμάτευσης κατά πόσο βιβλιοδεσία με σπινάλ αποτελεί βιβλιοδεσία και συνεπώς μπορούσε να υπογραφούν και/ή να μονογραφηθούν μόνον η πρώτη και η τελευταία σελίδα των εγγράφων της προσφοράς εισηγήθηκε στο Συμβούλιο Προσφορών την

κατακύρωση του Διαγωνισμού στους Αιτητές. Η εισήγηση υιοθετήθηκε και η απόφαση κατακύρωσης γνωστοποιήθηκε στους Αιτητές στις 25.7.2017.

Ακολούθως, η Αναθέτουσα Αρχή ενόψει επιστολής του Γενικού Ελεγκτή ημερ. 2.8.2017 με διάφορα σχόλια μεταξύ των οποίων και το γεγονός ότι η προσφορά των Αιτητών είναι δεμένη με σπιράλ και δεν έχουν υπογραφές όλες οι σελίδες της, εισηγείτο επανεξέταση της υπόθεσης και ενημέρωση των Αιτητών ότι η απόφαση κατακύρωσης ανακαλείται.

Στη συνέχεια και μετά την ετοιμασία Συμπληρωματικής Έκθεσης από την Επιτροπή Αξιολόγησης με εισήγηση την απόρριψη της προσφοράς των Αιτητών για το λόγο ότι παραβιάζει τον ουσιώδη όρο 8.2(4) του Μέρους Α των εγγράφων του Διαγωνισμού, η Ολομέλεια του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λάρνακας στις 20.10.2017 ανακάλεσε την κατακύρωση του διαγωνισμού στους Αιτητές, απέρριψε την προσφορά τους και ακύρωσε το Διαγωνισμό. Η απόφαση γνωστοποιήθηκε στους Αιτητές με επιστολή ημερ. 9.11.2017 το περιεχόμενο της οποίας έχει ως εξής:

«Σε συνέχεια των επιστολών μου ημερ. 25/07/2017 και 08/08/2017 για το πιο πάνω θέμα, σας πληροφορώ ότι σε σχέση με το Διαγωνισμό ΣΑΛ 20/2016, η Ολομέλεια του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λάρνακας αποφάσισε τα ακόλουθα στη συνεδρία της ημερομηνίας 20/10/2017, το πρακτικό της οποίας επικυρώθηκε στις 07/11/2017:

1. Την ανάκληση της απόφασης της Ολομέλειας του ΣΑΛ ημερομηνίας 08/08/2017 για κατακύρωση του Διαγωνισμού σε εσάς για το λόγο ότι όπως

προέκυψε από τη συμπληρωματική έκθεση της Επιτροπής Αξιολόγησης, την επιστολή της Ελεγκτικής Υπηρεσίας ημερομηνίας 02/08/2017, τη νομική γνωμάτευση του Νομικού Συμβούλου του ΣΑΑ ημερομηνίας 06/09/2017 και τη συμπληρωματική έκθεση του Συμβουλίου Προσφορών ημερομηνίας 02/10/2017 η προσφορά σας δεν πληροί τον ουσιώδη όρο του Διαγωνισμού της παραγράφου – όρου 8.2(4) του Μέρους Α των Εγγράφων του Διαγωνισμού που απαιτεί την μονογραφή όλων των σελίδων της προσφοράς, αφού η προσφορά σας φέρει υπογραφές μόνο στην πρώτη και στην τελευταία σελίδα αντί σε όλες τις σελίδες, χωρίς η προσφορά σας να είναι βιβλιοδετημένη, αφού αντιθέτως είναι δεμένη με σπιράλ και η εν λόγω μέθοδος δεν αποτελεί βιβλιοδεσία σύμφωνα με την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην υπόθεση αρ. 10/2009 RTD Talos Ltd κ.α. ν. Κυπριακής Δημοκρατίας, μέσω Γενικού Διευθυντή Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και/ή Συμβουλίου Προσφορών Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.

2. Την απόρριψη της προσφοράς σας καθότι αυτή δεν πληροί τον ουσιώδη όρο του Διαγωνισμού της παραγράφου - όρου 8.2(4) του Μέρους Α των Εγγράφων του Διαγωνισμού ως αναφέρεται ανωτέρω.

3. Την επαναβεβαίωση της απόφασης για απόρριψη των προσφορών των Προσφοροδοτών αρ. 1, 3 και 4, δηλαδή όλων των προσφορών πλην της προσφοράς σας (Προσφοροδότη αρ.2) η οποία επίσης απορρίφθηκε για τους λόγους που αναφέρονται πιο πάνω.

4. Την απόρριψη της προσφοράς σας, καθώς και των υπόλοιπων προσφορών που υποβλήθηκαν στο Διαγωνισμό ΣΑΑ 20/2016, εφόσον όλες οι προσφορές που υποβλήθηκαν στα πλαίσια του υπό αναφορά Διαγωνισμού δεν πληρούν τους όρους και προϋποθέσεις του Διαγωνισμού ΣΑΑ 20/16.

5. Την ακύρωση του Διαγωνισμού ΣΑΑ 20/2016, συνάδουσα με τον όρο 10.3.2 των Εγγράφων του Διαγωνισμού, λόγω του ότι όλες οι προσφορές που υποβλήθηκαν από τους προσφοροδότες είναι άκυρες, δεν πληρούν τις προϋποθέσεις και ουσιώδεις όρους του Διαγωνισμού και ως εκ τούτου απορρίφθηκαν.

Ενόψει των ανωτέρω, λυπούμαστε να σας πληροφορήσουμε ότι η προσφορά σας απορρίφθηκε και ο Διαγωνισμός ΣΑΑ 20/2016 ακυρώθηκε από το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Λάρνακας για τους λόγους που αναφέρονται ανωτέρω.»

Οι Αιτητές υποστηρίζουν ότι η απόφαση ανάκλησης της απόφασης κατακύρωσης της προσφοράς τους είναι παράνομη. Αντίκειται στις προϋποθέσεις νόμιμης ανάκλησης διοικητικών πράξεων όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 54 του Ν. 158(Ι)/99 και στη Νομολογία. Με βάση, τονίζουν, τα γεγονότα της παρούσας το διάστημα που έχει παρέλθει για ανάκληση της κατακύρωσης είναι πέραν του ευλόγου επιτρεπτού χρόνου και η ενέργεια αυτή δεν εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον.

Άλλος λόγος για ακύρωση της προσβαλλόμενης απόφασης αποτελεί η θέση των Αιτητών ότι η απόφαση πάσχει λόγω πλάνης περί το Νόμο και την ερμηνεία του όρου 8.2(4) του Μέρους Α των εγγράφων του Διαγωνισμού και λόγω έλλειψης δέουσας έρευνας και αιτιολογίας.

Το ζήτημα της βιβλιοδεσίας, αναφέρουν, εξετάστηκε τόσο από την Επιτροπή Αξιολόγησης όσο και από το Συμβούλιο Προσφορών προτού το τελευταίο καταλήξει στις 20.7.2017 στην απόφαση για κατακύρωση του διαγωνισμού στους Αιτητές. Παραπέμποντας στην αρχική γνωμάτευση του νομικού συμβούλου της Αναθέτουσας Αρχής υποστηρίζουν ότι το σπινάλ είναι είδος βιβλιοδεσίας και συνεπώς μπορούσαν να υπογραφούν και/ή να μονογραφηθούν μόνο η πρώτη και η τελευταία σελίδα των εγγράφων της προσφοράς τους. Υποστηρίζουν ότι σύμφωνα με τη νομολογία η παράλειψη μονογραφής εγγράφων από μόνη της δεν επιφέρει

ακυρότητα αλλά αυτή συναρτάται με τη φύση και τη σημασία των εγγράφων από τα οποία παραλείφθηκε η μονογραφή και παραπέμπουν σχετικά στην *Miltiades Neophytou Civil Engineering Contractors & Developers Ltd v. Τμήματος Δημοσίων Έργων, Προσφυγή αρ. 10/2011, ημερ. 28.6.2011*. Η απόφαση *RTD Talos Ltd κ.α. v. Κυπριακής Δημοκρατίας, Υπόθεση αρ. 10/2009, ημερ. 18.3.2011* στην οποία η Αναθέτουσα Αρχή στηρίχθηκε για απόρριψη της προσφοράς τους δεν εφαρμόζεται. Τα γεγονότα στην εν λόγω υπόθεση ήσαν διαφορετικά. Εκεί η παραβίαση του όρου για βιβλιοδεσία δεν αποτελούσε το μόνο λόγο για τον οποίο αποκλείστηκε η προσφορά των εκεί Αιτητών.

Άλλος λόγος για τον οποίο οι Αιτητές ισχυρίζονται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί είναι ότι αυτή παραβιάζει τις αρχές της καλής πίστης, της χρηστής διοίκησης και της εμπιστοσύνης του πολίτη προς τη Διοίκηση.

Η προσφορά των Αιτητών, αναφέρουν, αξιολογήθηκε και μετά από νομική γνωμάτευση η Αναθέτουσα Αρχή προχώρησε σε κατακύρωση του Διαγωνισμού, απέστειλε δε στους Αιτητές επιστολή κατακύρωσης ημερ. 25.7.2017 με μόνη επιφύλαξη τυχόν άσκηση Προσφυγής ενώπιον της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών ή του Διοικητικού Δικαστηρίου κάτι όμως που δεν έγινε.

Είναι επίσης ισχυρισμός των Αιτητών ότι η δυσμενής γι' αυτούς απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής, η οποία λήφθηκε χωρίς έρευνα, παραβιάζει το δικαίωμα ακρόασης, κατά παράβαση του άρθρου 43 του Ν. 158(I)/1999 οι δε ενέργειες της είναι αντίθετες τόσο προς την επιστολή του Γενικού Ελεγκτή ημερ. 2.8.2017 όσο και με τη γνωμάτευση του νομικού της συμβούλου ημερ. 7.8.2017 που συνέστησαν άμεση σχετική ενημέρωση των Αιτητών.

Τέλος εισηγούνται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση παραβιάζει και την αρχή της αναλογικότητας αφού η Αναθέτουσα Αρχή δεν έλαβε υπ' όψη όλα τα άμεσα αναμειγμένα συμφέροντα αλλά και το δημόσιο συμφέρον το οποίο θίγεται αφού με την ανάκληση της κατακύρωσης του Διαγωνισμού υπέρ των Αιτητών καθυστερούν ένα σημαντικό έργο για τον Κύπριο πολίτη και τη Δημοκρατία.

Η Αναθέτουσα Αρχή εγείρει προδικαστική ένσταση για έλλειψη έννομου συμφέροντος των Αιτητών να καταχωρήσουν την Προσφυγή από τη στιγμή που η προσφορά που υπέβαλαν δεν πληρούσε τον ουσιώδη όρο 8.2(4) του Μέρους Α των εγγράφων του διαγωνισμού.

Σ' ό,τι αφορά την ουσία της προσφυγής υποστηρίζει ότι η προσφορά των Αιτητών νόμιμα αποκλείστηκε εφόσον δεν πληρούσε τον ουσιώδη όρο 8.2(4) του Μέρους Α των εγγράφων του διαγωνισμού. Η προσφορά των Αιτητών αναφέρει δεν ήταν

βιβλιοδετημένη και συνεπώς έπρεπε όλες οι σελίδες των πρωτότυπων αντιτύπων να είναι υπογραμμένες ή μονογραμμένες. Η προσφορά τους ήταν σε σπιράλ το οποίο σύμφωνα με την *RTD Talos Ltd κ.α. ν. Κυπριακής Δημοκρατίας (πιο πάνω)* δεν αποτελεί βιβλιοδεσία.

Περαιτέρω, στον ψηφιακό δίσκο που συνόδευε την προσφορά των Αιτητών απουσίαζαν σελίδες της προσφοράς και συγκεκριμένα σελίδες που αφορούσαν την ανάλυση της Οικονομικής Προσφοράς (Έντυπο 9) των Αιτητών.

Η Αναθέτουσα Αρχή με αναφορά στην *Miltiades Neophytou Civil Engineering Contractors & Developers Ltd ν. Τμήματος Δημοσίων Έργων (πιο πάνω)* την οποία επικαλούνται οι Αιτητές ανέφερε ότι ο όρος που εκεί απασχόλησε είναι διαφορετικός από τον όρο που εξετάστηκε στην *RTD Talos Ltd κ.α. ν. Κυπριακής Δημοκρατίας (πιο πάνω)*. Στην *Miltiades Neophytou Civil Engineering Contractors & Developers Ltd ν. Τμήματος Δημοσίων Έργων (πιο πάνω)* ο όρος προέβλεπε όπως οι σελίδες ήταν «βιβλιοδετημένες/συραμμένες» δηλαδή ο όρος ήταν πιο ελαστικός. Επιπρόσθετα, στην εν λόγω υπόθεση, η προσφορά της επιτυχούσας ήταν δεμένη με κορδέλα και σφραγισμένη, γεγονός που απέτρεπε οποιαδήποτε παρέμβαση στα έγγραφα της προσφοράς, κίνδυνο που εξουδετερώνει η απαίτηση για βιβλιοδεσία.

Σε σχέση με την ανάκληση της απόφασης για κατακύρωση η Αναθέτουσα Αρχή υποστηρίζει ότι αυτή επήλθε μετά που έγινε αντιληπτό ότι η προσφορά των Αιτητών δεν πληρούσε τους όρους του Διαγωνισμού. Η απόφαση κατακύρωσης του Διαγωνισμού στους Αιτητές στις 20.7.2017 έπασχε από ακυρότητα ως μη συνάδουσα με τους όρους του Διαγωνισμού και τις αρχές του Διοικητικού Δικαίου. Ανακλήθηκε δε, ως παράνομη μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα.

Η Αναθέτουσα Αρχή απορρίπτει επίσης τους ισχυρισμούς για παραβίαση των αρχών της καλής πίστης και δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του πολίτη προς τη διοίκηση όπως και την αρχή της αναλογικότητας.

Έχουμε εξετάσει τους ισχυρισμούς των μερών υπό το φως και των εγγράφων που τέθηκαν ενώπιον μας. Για τον τρόπο που τέθηκαν ενώπιον μας όλα τα σχετικά με το διαγωνισμό έγγραφα δεν μπορούμε παρά να εκφράσουμε την απaréσκεια μας. Τα διάφορα έγγραφα τέθηκαν χωρίς αρίθμηση χωρίς ευρετήριο και χωρίς να είναι έστω κατά κάποιο τρόπο συνδεδεμένα. Απλά δέθηκαν με κορδέλα. Ο τρόπος αυτός όχι μόνο δεν διευκολύνει το έργο μας αλλά δημιουργεί και ερωτηματικά όσο καλόπιστη και να είναι η παράλειψη.

Σ' ό,τι αφορά την προδικαστική ένσταση της Αναθέτουσας Αρχής παρατηρούμε ότι αυτή είναι παντελώς αβάσιμη. Από τη στιγμή που η προσφορά των Αιτητών

αποκλείστηκε ως μη πληρούσα ουσιώδη όρο του διαγωνισμού οι Αιτητές νομιμοποιούνται να αμφισβητήσουν την απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής σύμφωνα με το άρθρο 19(1) του περί των Διαδικασιών Προσφυγής στον Τομέα της Σύναψης των Δημοσίων Συμβάσεων Νόμου του 2010, Ν. 104(I)/2010.

Με την απόρριψη της προδικαστικής ένστασης προχωρούμε να εξετάσουμε τον ισχυρισμό των Αιτητών σε σχέση με τον αποκλεισμό τους αφού η κατάληξή μας γι' αυτόν επηρεάζει τόσο την απόφαση ανάκλησης της κατακύρωσης όσο και την απόφαση ακύρωσης του διαγωνισμού οι οποίες στηρίχθηκαν στο γεγονός ότι η προσφορά των Αιτητών δεν πληρούσε τον όρο 8.2(4) του Μέρους Α των εγγράφων του διαγωνισμού.

Ο σχετικός όρος 8.2(4) προβλέπει ότι:

«Κάθε σελίδα των ΠΡΩΤΟΤΥΠΩΝ αντιτύπων που θα περιέχονται στους Υποφακέλους, θα πρέπει να είναι μονογραμμένη από τον Προσφέροντα ή τον Εκπρόσωπο του. Σε περιπτώσεις βιβλιοδετημένων στοιχείων μπορεί να μονογραφηθεί μόνο η πρώτη και η τελευταία σελίδα.»

Δεν χωρεί αμφιβολία ότι ο σκοπός και ο λόγος ύπαρξης του πιο πάνω όρου του Διαγωνισμού είναι η διασφάλιση της δέσμευσης των προσφοροδοτών και το αδιάβλητο της διαδικασίας και η παρεμπόδιση τυχόν εκ των υστέρων παρεμβάσεων (αφαίρεση, τροποποίηση και/ή προσθήκη σελίδων). Επομένως, ο τρόπος

υπογραφής και σύνδεσης των εγγράφων της προσφοράς είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με τα πιο πάνω. Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι στην παρούσα περίπτωση δεν υπήρξε οποιαδήποτε ένδειξη και/ή υποψία για παρέμβαση στην προσφορά των Αιτητών.

Αποτελεί κοινό έδαφος ότι η πρωτότυπη προσφορά των Αιτητών υποβλήθηκε σε μορφή σπιδάλ και είχε μονογραφηθεί μόνο η πρώτη και η τελευταία σελίδα της. Είναι θέση της Αναθέτουσας Αρχής ότι το σπιδάλ δεν αποτελεί μορφή βιβλιοδεσίας επομένως έπρεπε όλες οι σελίδες τις προσφοράς να μονογραφηθούν από τον εκπρόσωπο των Αιτητών. Ότι το σπιδάλ δεν αποτελεί βιβλιοδεσία έχει αποφασισθεί στην *RTD Talos Ltd κ.α. ν. Κυπριακής Δημοκρατίας (πιο πάνω)* δεν είναι όμως αυτό το ζητούμενο εδώ.

Προτού διατυπώσουμε την κατάληξη μας θεωρούμε χρήσιμο να αναφερθούμε στην απόφαση της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών στην Προσφυγή αρ. 10/2011 η οποία επικυρώθηκε από το Ανώτατο Δικαστήριο βλ. *Miltiades Neophytou Civil Engineering Contractors & Developers Ltd ν. Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών και άλλοι, Υπόθ. Αρ. 1211/2011, ημερ. 5.5.2015* όπως και στις υποθέσεις *Χαραλαμπίδης Σ. Πέτρος & Αδελφοί ΑΤΑ ν. Κυπριακής Δημοκρατίας (2009) 4 ΑΑΔ 329, RTD Talos Ltd κ.α. ν. Κυπριακής Δημοκρατίας (πιο πάνω), S HADJICHRISTOFI CONSTRUCTION LIMITED ν. Δήμου Αγλαντζιάς, Υποθ.*

480/2011, 26.2.2013 οι οποίες προτάθηκαν και σχολιάστηκαν από τις δύο πλευρές για να υποστηρίξουν βέβαια η κάθε πλευρά τη θέση της. Προσεκτική μελέτη των αποφασισθέντων σ' αυτές όπως εμείς τις αντιλαμβανόμαστε συνάδουν απόλυτα και δεν παρέχουν έδαφος διαφοροποίησης τους στη βάση του σχετικού όρου στα έγγραφα του διαγωνισμού σε κάθε μια από αυτές, δηλαδή ανάλογα με το εάν ο όρος των εγγράφων του διαγωνισμού προβλέπει «βιβλιοδεσία» ή «βιβλιοδεσία/συρραφή». Δεν βρίσκουμε να παρέχεται έδαφος διαφοροποίησης των όρων ανάλογα με εάν προβλέπεται «βιβλιοδεσία» ή «βιβλιοδεσία/συρραφή».

Στο Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Γ. Μπαμπινιώτη *«βιβλιοδεσία σημαίνει τη συρραφή των φύλλων χειρόγραφου ή εντύπου και η ένωσή τους με προστατευτικό κάλυμμα (εξώφυλλο ώστε να πάρουν τη μορφή βιβλίου ή άλλου εντύπου)»*. Δεδομένων των σκοπών που ο όρος σκοπεύει να εξυπηρετήσει δηλαδή τη δέσμευση των προσφοροδοτών και την ασφάλεια της διαδικασίας και την αποφυγή ενδεχόμενου κινδύνου αλλοίωσης της προσφοράς μέσω αφαίρεσης προσθήκης ή/και αντικατάστασης σελίδων το ουσιαστικό θεωρούμε είναι η συρραφή. Είναι με αυτή που διασφαλίζονται τα πιο πάνω. Το προστατευτικό κάλυμμα έχουμε την άποψη ότι δεν προσφέρει οτιδήποτε. Σκοπό έχει να προσδώσει στην εμφάνιση όσων έχουν συρραφθεί μορφή βιβλίου. Συνεπώς δεν βρίσκουμε ότι ο όρος βιβλιοδεσία/συρραφή στις *Χαραλαμπίδης Σ. Πέτρος & Αδελφοί ΑΤΑ ν. Κυπριακής Δημοκρατίας (πιο πάνω)* και *Miltiades Neophytou Civil Engineering*

Contractors & Developers Ltd v. Τμήματος Δημοσίων Έργων (πιο πάνω) να ήταν πιο ελαστικός. Δεν τίθεται ζήτημα πρόθεσης της Αναθέτουσας Αρχής όπως αναφέρεται στη *Miltiades Neophytou Civil Engineering Contractors & Developers Ltd v. Τμήματος Δημοσίων Έργων* (πιο πάνω) «όπως αποδεχθεί και πιο ελαστικούς τρόπους σύνδεσης πέραν της βιβλιοδεσίας». Ούτε η ενώπιόν μας αποσπασματική αναφορά της Αναθέτουσας Αρχής για σκοπούς διαφοροποίησης των αποφασισθέντων στη *Χαραλαμπίδης Σ. Πέτρος & Αδελφοί ΑΤΑ v. Κυπριακής Δημοκρατίας* (πιο πάνω) στη φράση «Με δεδομένο ότι ο Τόμος Α των Όρων του Διαγωνισμού ήταν βιβλιοδετημένος, η υποχρέωση των Αιτητών ήταν να μονογραφήσουν την πρώτη και τελευταία σελίδα» βοηθά, αφού τα εκεί αποφασισθέντα αφορούν στην παράλειψη των Αιτητών «να μονογραφήσουν κάθε σελίδα των 4 εγγράφων που καταχώρησαν ξεχωριστά του Τόμου Α», ο οποίος ήταν βιβλιοδετημένος.

Σ' ότι αφορά την *RTD Talos Ltd κ.α. v. Κυπριακής Δημοκρατίας* (πιο πάνω) εκεί η παράλειψη των Αιτητών να υποβάλουν την προσφορά τους βιβλιοδετημένη εξετάστηκε όπως αναφέρεται όχι κατ' απομόνωση αλλά σε συνάρτηση με άλλες παραλείψεις/αποκλίσεις οι οποίες «ειδωμένες μαζί με τον όρο της μονογραφής – βιβλιοδεσίας» συνιστούσαν παραβίαση ουσιωδών όρων των εγγράφων του διαγωνισμού.

Συνυπολογίζοντας τα πιο πάνω θεωρούμε ότι το γεγονός ότι η προσφορά των Αιτητών δεν ήταν βιβλιοδετημένη από μόνο του, καίτοι ο όρος είναι ουσιώδης, δεν οδηγεί σε απόρριψη της προσφοράς χωρίς εξέταση της προσφοράς υπό το πρίσμα όσων αναφέρθηκαν και στην *S HADJICHRISTOFI CONSTRUCTION LIMITED* ν. Δήμου Αγλαντζιάς (πιο πάνω) δηλαδή εάν η παράλειψη μονογράφησης «αναιρούσε τη δεσμευτικότητα ως προς τα ουσιώδη τεχνικά σημεία της προσφοράς και τις τιμές».

Μετά από εξέταση της προσφοράς των Αιτητών, διαπιστώνουμε ότι όλα τα Έντυπα και/ή έγγραφα τα οποία ρητά προνοούν οι όροι των εγγράφων του διαγωνισμού ότι πρέπει να είναι υπογεγραμμένα έχουν υπογραφεί είτε από τον Εκπρόσωπο των Αιτητών είτε από τους Τρίτους Φορείς στήριξης για ότι τους αφορά. Σε αυτά τα έγγραφα περιλαμβάνονται το Έντυπο 1 – Δέσμευση μη Απόσυρσης της Προσφοράς, Έντυπο 2 – Δήλωση Πιστοποίησης Προσωπικής Κατάστασης, Έντυπο 6 - Βεβαίωση σχετικά με την Προστασία των Εργαζομένων, Έντυπο 7 – Έντυπο Τεχνικής Προσφοράς, Έντυπο 9 - Οικονομικός Φάκελος της Προσφοράς τους, Έντυπα 15 – Δηλώσεις Άλλων Φορέων. Επίσης είναι υπογεγραμμένες όλες οι Βεβαιώσεις και Πιστοποιητικά από τους εκδότες τους. Αντιθέτως, δεν υπάρχουν υπογραφές αλλά ούτε είναι μονογραμμένα τα Έντυπα και/ή έγγραφα για τα οποία δεν υπάρχει ειδική πρόνοια για υπογραφή τους όπως το Έντυπο 3 – Τεκμηρίωση Οικονομικής και Χρηματοοικονομικής Επάρκειας Προσφέροντος, Έντυπο 4 –

Τεκμηρίωση Τεχνικών και Επαγγελματικών Ικανοτήτων Προσφέροντος, Έντυπο 5 – Βιογραφικά Σημειώματα των Μελών της Ομάδας Έργου (περιλαμβανομένων και όλων των βιογραφικών) και το Έντυπο 8 – Πίνακας Παρουσίασης Ομάδας Έργου.

Η απόρριψη της προσφοράς των Αιτητών στη βάση και μόνο ότι αυτή δεν ήταν βιβλιοδετημένη χωρίς η Αναθέτουσα Αρχή να στρέψει την προσοχή της και να εξετάσει κατά πόσο οι πληροφορίες των Εντύπων από τα οποία απουσίαζε η μονογραφή αποτελούν ιστορικά στοιχεία που είναι καταχωρημένα και μπορούν να προσκομιστούν ανά πάσα στιγμή μετά από απαίτησή της όπως λ.χ. η Χρηματοοικονομική Επάρκεια προσφέροντα, είτε μπορούν να προσκομιστούν κατά την υπογραφή της σύμβασης όπως Βιογραφικά Σημειώματα, Δηλώσεις Βασικών Εμπειρογνομόνων που δεν εργοδοτούνται από τους Αιτητές, φανερώνει έλλειψη δέουσας έρευνας. Η τυπική παράλειψη μονογράφησης από μόνη της καίτοι αποτελεί παραβίαση του συγκεκριμένου όρου εάν και εφόσον δεν αναιρεί τη δεσμευτικότητα της προσφοράς ως προς τα ουσιώδη τεχνικά σημεία αυτής δεν μπορεί να οδηγήσει σε απόρριψη της. Πέραν τούτου η Αναθέτουσα Αρχή φαίνεται να μην έστρεψε την προσοχή της ούτε και στο άρθρο 56(3) του Ν. 73(Ι)/2016 σύμφωνα με το οποίο:

«(3) Όταν οι πληροφορίες ή τα δικαιολογητικά που πρέπει να υποβάλλονται από τους οικονομικούς φορείς είναι ή εμφανίζονται ελλιπείς ή λανθασμένες ή όταν λείπουν συγκεκριμένα έγγραφα, οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να ζητούν

από τους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς να υποβάλλουν, να συμπληρώνουν, να αποσαφηνίζουν ή να ολοκληρώνουν τις σχετικές πληροφορίες ή τα δικαιολογητικά, εντός εύλογης προθεσμίας, υπό την προϋπόθεση ότι τα σχετικά αιτήματα υποβάλλονται τηρουμένων των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας».

Για τους λόγους που έχουμε αναφέρει πιο πάνω ομόφωνα αποφασίζουμε ότι η απόφαση ανάκλησης της απόφασης κατακύρωσης του διαγωνισμού στους Αιτητές και η απόφαση αποκλεισμού της προσφοράς τους για το λόγο ότι δεν ήταν μονογραμμένες όλες οι σελίδες της, καίτοι αυτή δεν ήταν βιβλιοδετημένη, λήφθηκαν χωρίς την δέουσα έρευνα. Η εν λόγω κατάληξη μας συμπαρασύρει σε ακύρωση και την απόφαση ακύρωσης του διαγωνισμού η οποία στηρίχθηκε στο ότι όλες οι προσφορές που υποβλήθηκαν δεν πληρούν τις προϋποθέσεις και ουσιώδεις όρους του διαγωνισμού.

Ενόψει των πιο πάνω η προσφυγή επιτυγχάνει και οι προσβαλλόμενες αποφάσεις ακυρώνονται.